лаванди, вирощеної в різних регіонах України, зокрема дослідження амінокислотного складу трави лаванди, вирощеної в Харківській області.

Матеріали та методи. Дослідження виконували за методикою на хроматографічній системі Shimadzu GC-MS-QP2010 Ultra з капілярною колонкою RXI-5ms (Restek Corporation) (завдовжки 30 м, зовнішнім діаметром 0,25 мм і товщиною рідинної нерухомої фази 0,25 мкм) з рідинною нерухомою фазою (5% діфеніл і 95% полісилоксан), в якості газа-носія використовували гелій. За об'єкт дослідження взяли траву *Lavandula angustifolia Mill.* у стадію цвітіння. Сировина 2021 року, зібрана у с. Кітченківка Харківської області. 1 г висушеної подрібненої сировини екстрагували метанолом, отриманий сухий екстракт розчиняли в суміші ацетонітрилу та N-терт-бутілдиметилсиліл-N-метилтрифлюороацетаміду. В якості стандарту використовували суміш стандартів амінокислот, розчинені у ацетонітрилі та N-терт-бутілдиметилсиліл-N-метилтрифлюороацетаміді.

Результати та їх обговорення. В досліджуваній сировині було визначено 6 амінокислот – лейцин, ізолейцин, треонін, аспарагінова, пролін, фенілаланін, з яких 5 є незамінними та умовно замінними. Вміст амінокислот залежить від умов вирощування. Зокрема, наявність амінокислоти проліну, яка є рослинним кріопротектором, свідчить про стійкість до несприятливих умов [2].

Висновки. В траві лаванди, вирощеній в Харківській обл., визначено 6 амінокислот, а наявність проліну свідчить про перспективність розширення вирощування лаванди в місцевому кліматі.

Перелік посилань:

1. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Доповнення 4. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2020. — 600 с.

2.Цвілинюк О. Особливості розмноження лаванди вузьколистої у ботанічному саду Львівського Національного університету імені Івана Франка/ Вісник Львівського університету. Серія біологічна. 2018. Випуск 79. -С. 195-202.

АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН В ГІНЕКОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

[1]Бутко А.Ю., Деюн С.М., [2]Бутко Л.А., [3] Паламарчук О.П.

[1] Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

[2]Київський медичний університет, м. Київ, Україна

[3]Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка, м. Київ, Україна

butko.a.y@gmail.com, l.butko@kmu.edu.ua,

Ключові слова: лікарські рослини, лікарська рослинна сировина, гінекологічні захворювання

Вступ. На думку експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, близько 75% пацієнтів варто лікувати препаратами рослинного походження, саме тому завданням сучасної наукової та практичної медицини є забезпечення інтеграції фітотерапії в систему охорони здоров'я [1].

Незаперечними перевагами в використанні фітопрепаратів є введення в організм людини в процесі лікування цілого комплексу споріднених йому біологічно активних сполук.

В зв'язку зі збільшенням кількості гінекологічних захворювань, науковці зосередили свою увагу на проблемі покращення жіночого здоров'я. Не зважаючи на великий асортимент лікарських препаратів синтетичного походження, які використовуються в акушерстві та гінекології, попит на препарати рослинного походження є актуальним, адже є потреба мінімізувати негативний вплив речовин на репродуктивну функцію жіночого організму. Крім того, хвороби гінекологічного характеру можуть зустрічатися в різний період життя жінки: в дитячому віці, в період вагітності та вигодовування груддю, в клімактеричному періоді. Тривале лікування захворювань гінекологічного характеру потребує комплексного використання препаратів рослинного походження.

Перед фармацевтичними компаніями стоїть завдання зменшити негативний вплив синтетичних сполук на організм жінки в процесі лікування, що можна досягти шляхом створення нових високоефективних лікарських засобів.

Нами проведений аналіз сучасних лікарських засобів рослинного походження, які переважають на ринку України. Встановлено, що асортимент засобів є недостатнім та потребує особливої уваги.

Матеріали та методи. Під час виконання роботи нами використані наступні методи: системний, аналіз літературних джерел, спостереження, узагальнення.

Результати та їх обговорення. Аналіз літературних джерел дає можливість розподілити захворювання гінекологічного профілю на 3 групи: до першої належать ті, що пов'язані з розвитком інфекції в організмі жінки; друга група включає патологію ендокринної системи і порушення гормонального фону; до третьої відносять патологічні стани, що супроводжуються розвитком гіперпластичних або дистрофічних змін, та пухлинні процеси [2].

Широкий спектр вітчизняних лікарських рослин позитивно впливає на організм жінки. Ми узагальнили перелік лікарських рослин, які найчастіше використовуються в процесі лікування захворювань гінекологічного характеру. Нами здійснений розподіл лікарських рослин за основним фармакологічним ефектом на 5 груп (табл.):

1) Лікарські рослини, які використовують при запальних процесах (календула, ромашка, м'ята, звіробій, ортилія однобока);

2) Лікарські рослини, які відновлюють менструальний цикл та є спазмолітиками (полин, деревій, материнка, червона щітка);

3) Лікарські рослини, які зменшують клімактеричний синдром (шавлія, материнка, хміль, цимицифуга);

4) Лікарські рослини, які проявляють кровоспинну дію (грицики, кропива, деревій, калина);

5) Лікарські рослини які впливають на функцію матки (грицики, барбарис, гірчак перцевий) та скоротливість матки (маткові ріжки) [3, 4, 5, 6].

Таблиця

Розподіл лікарських рослин в залежності від основного фармакологічного ефекту

Дія, яку проявляє рослина	**Назва рослини**		**Сировина, яку використовують**
	Українська	**Латинська**	
Вплив на запальні процеси	Нагідки лікарські	*Calendula officinalis*	Суцвіття
	Ромашка лікарська	*Chamomilla recutita*	Квіти
	М’ята перцева	*Mentha piperita*	Листя
	Звіробій звичайний	*Hypericum perforatum*	Трава
	Ортилія однобока	*Orthilia secunda*	Трава
Відновлення менструального циклу та спазмолітичний ефект	Полин гіркий	*Artemisia absinthium*	Трава, листя
	Деревій звичайний	*Achillea millefolium*	Трава
	Материнка звичайна	*Origanum vulgare*	Трава
	Червона щітка	*Rhodiola quadrifida*	Корені
Зменшення клімактеричних синдромів	Шавлія лікарська	*Salvia officinalis*	Трава
	Материнка звичайна	*Origanum vulgare*	Трава
	Хміль звичайний	*Humulus lupulus*	Шишки
	Клопогін кистеподібний (цимицифуга)	*Cimicifuga racemosa*	Кореневище з коренями
Кровоспинна	Грицики звичайні	*Capsella bursa-pastoris*	Трава
	Кропива дводомна	*Urtica dioica*	Листя
	Деревій звичайний	*Achillea millefolium*	Трава

	Калина звичайна	*Viburnum opulus*	Кора
Впливають на функцію та скоротливість міометрію	Грицики звичайні	*Capsella bursa-pastoris*	Трава
	Барбарис звичайний	*Berberis vulgaris*	Плоди
	Гірчак перцевий	*Polygonum hydropiper*	Трава
	Спориння пурпурова (маткові ріжки)	*Claviceps purpurea*	Висушені склероції паразитичного гриба

Хоча фітотерапія є альтернативною медикаментозною терапією, деякі рослин можуть при тривалому використанні спричиняти небажані ефекти. Нами також було узагальнено перелік можливих протипоказань, які спостерігались в гінекологічній практиці в процесі лікування препаратами рослинного походження (рис.).

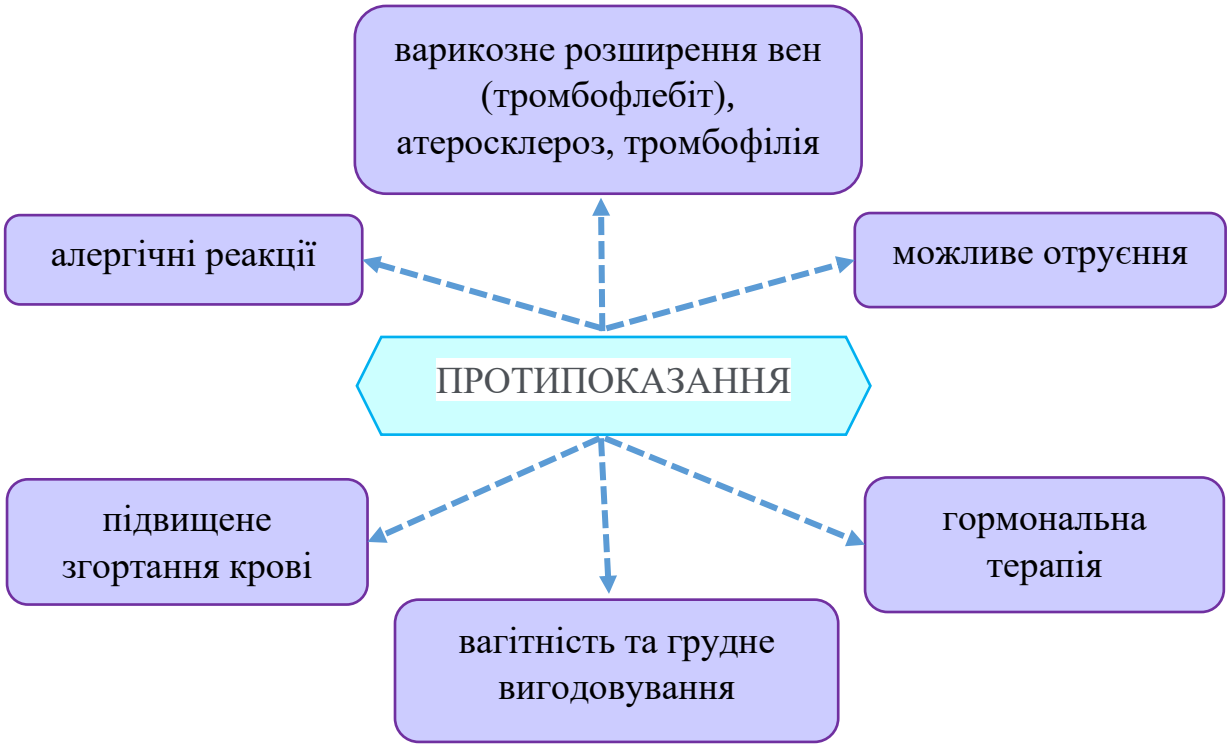

Рис. Протипоказання при застосуванні деяких лікарських рослин в гінекологічній практиці

Також, особливої уваги заслуговує використання зборів лікарських рослин, які можуть вміщувати вищевказану сировину з різними групами біологічно активних речовин. Фітокомпозиції з досліджуваних рослин мають комплексний вплив на різні фармакологічні ефекти, що дає можливість їх широкого використання в акушерстві та гінекології. Індивідуально підібрані

лікарські збори можуть суттєво впливати на стан жіночого організму в різні періоди життя жінки.

Висновки. Актуальним є пошук багатокомпонентних фітозасобів на основі лікарської рослинної сировини з лікувальними властивостями. Перевагами рослинних зборів є м'яка дія, хороша переносимість і можливість застосування при різних гінекологічних патологіях. Одержані результати дають підставу для подальшого фітохімічного вивчення лікарських рослин, що впливають на організм жінки, та введення їх до складу лікарських форм.

Перелік посилань

1. Бойко Г.Б., Однокоз Т.О., Можливості сучасної фітоніpингової терапії в лікуванні гінекологічних захворювань. Український медичний часопис. № 2 (94) – III/IV. 2013 р.
2. https://health-ua.com/article/42422-perspektivn-lkarsk-zasobi-roslinnogo-pohodzhennya-v-gnekolog-pri-nejroendok
3. https://liktravy.ua/ru/useful/articles/travy-dlya-zhinochoho-zdorovya
4. https://fito.co.ua/lekarstvennye-travy-i-rasteniya/travy-pri-klimakse.html
5. Романова А. Менеджмент клімактеричного синдрому: природне рішення жіночих проблем // Здоров'я України. №3. 2021. С.28-29.
6. Дорошенко А.І., Зайченко Г.В., Горчакова Н.О. Застосування лікарських рослин у лікуванні гінекологічних захворювань // PLANTA+. Досягнення та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої памяті доктора хімічних наук, професора Н.П. Максютіної (до 95-річчя від дня народження) (Київ, 20-21 лютого 2021 р.). К.: Паливода А.В., 2020. С 215-216.

МОРФОЛОГІЯ ПЛОДІВ ТА НАСІННЯ *ALCEA RUGOSA* (MALVACEAE) У НАЦІОНАЛЬНОМУ БОТАНІЧНОМУ САДУ ІМЕНІ М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ

Вакуленко Т.Б., Гриценко В.В., Каюткіна Т.М.

Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України, м. Київ, Україна

botanicukr@gmail.com, gritsenkoviktoria@gmail.com

Ключові слова: *Alcea rugosa*, плоди, насіння, карпологічні ознаки

Вступ. *Alcea rugosa* Alef. (Malvaceae) – трав'янистий багаторічник, гемікриптофіт, який в Україні трапляється у степах, на схилах та узліссях. Народні назви рослини – шток-троянда або рожа зморшкувата. Цей вид охороняється на регіональному рівні у Дніпропетровській області України [6]. *A. rugosa* – декоративна рослина, яка, завдяки довготривалому рясному цвітінню великих жовтих квіток та відносній невибагливості при культивуванні, вирощується у різних ботанічних установах України [5] та користується попитом в озелененні. *A. rugosa* має лікарські властивості, застосовується в традиційній та народній медицині [8, 9]. Компоненти, що